

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārskats par darbu 2001.gadā

UNESCO LNK darbības vispārējs raksturojums

UNESCO organizatoriskā struktūra Latvijā (*organizācijas shēmu skatīt pielikumā*)

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija - 2001.gadā darbu komisijā turpināja 16 valsts un nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji (*UNESCO LNK locekļu sarakstu skatīt pielikumā*). UNESCO LNK prezidenta pienākumus pildīja kultūras ministre Karina Pētersone. No 2001.gada kā Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis UNESCO LNK darbojas izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Greiškals, tādējādi uzņemoties arī UNESCO LNK viceprezidenta pienākumus. 2001.gadā UNESCO LNK Izpildkomiteja darbojās šādā sastāvā: Karina Pētersone, Kārlis Greiškals, Māris Klišāns, Aivars Tabūns, Andris Vilks. 2001.gadā notikušas trīs UNESCO LNK Asamblejas (8.martā, 17.maijā, 4.oktobrī) un divas UNESCO Izpildkomitejas sēdes (8.februārī, 14.septembrī).

Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO - pastāvīgo pārstāvniecību UNESCO Parīzē no 2000.gada vada Latvijas vēstniece UNESCO Sandra Kalniete. Pastāvīgās pārstāvniecības vadītāja vietnieka statusā darbojas Ārlietu ministrijas 3.sekretāre Vita Timermane – Moora.

UNESCO LNK Sekretariāts - 2001.gadā UNESCO LNK Sekretariāts strādāja šādā sastāvā: ģenerālsekretāre Dace Neiburga, UNESCO galveno programmu vadītāji Latvijā: Izglītības un Jaunatnes programmu vadītāja Inese Brūvere, Zinātnes programmas vadītāja Daina Šveica, Kultūras programmas vadītāja Irēna Kļaviņa, kā arī kancelejas pārzine - sekretāre Sarmīte Pulste un grāmatvede Pārsla Šteinberga.

Tā kā 2001.gadā UNESCO LNK īstenoja vairākus apjomīgus projektus, darbam Sekretariātā uz laiku tika pieņemti projektu vadītāji: UNESCO Asociēto skolu projekta vadītājs Rolands Ozols, starptautiskās konferences “Veidojot pilsonisko kultūru Centrāleiropā un Austrumeiropā” projekta vadītāja Rudīte Andersone, UNESCO reģionālās konferences “Izglītība visiem Baltijas jūras valstīs” projekta vadītāja Gunta Arāja.

Sabiedrisko attiecību programmas izveidē Sekretariātā kā stažiere strādāja Vidzemes augstskolas studente Līga Grāvīte.

UNESCO LNK galveno programmu padomes un darba grupas - 2001.gadā darbu turpināja iepriekšējā gadā apstiprinātā Izglītības programmas padome 12 izglītības darbinieku sastāvā un 1998.gadā izveidotā Zinātnes programmas padome, kurā darbojās 16 zinātnieki. 2001.gadā tika izveidota un darbu uzsāka UNESCO LNK Kultūras programmas padome 9 kultūras speciālistu sastāvā, kā arī UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” darba grupa, kurā strādā 10 informācijas un komunikāciju, kā arī kultūras speciālisti (*programmu padomju locekļu sarakstus skatīt pielikumā*).

UNESCO asociētās skolas un klubi –UNESCO Asociēto skolu projektā (ASP) 2001.gadā Latvijā darbojās 33 dalībiskolas. Latvijā darbojas četri UNESCO jauniešu klubi – “Kultūra. Iecietība. Draudzība”, Jauno dabas pētnieku klubs, Ārzemju mākslas muzeja jauniešu klubs “Unicorne” un klubs “10x10”.

UNESCO Informācijas centrs – lai veiktu vienu no UNESCO LNK pamatfunkcijām – nodrošinātu informācijas izplatīšanu Latvijas sabiedrībā par UNESCO darbības misiju un programmām, kā arī, lai veidotu ciešāku saikni starp UNESCO LNK un Latvijas iedzīvotājiem, UNESCO LNK sadarbībā ar UNICEF Latvijas Republikas Nacionālo komiteju ir izveidojusi un uztur Informācijas centru. Tā uzdevums ir nodrošināt organizācijas atpazīstamību, uzturēt pastāvīgu saikni ar sabiedrību, organizēt izglītojošas programmas un projektus (semināri, mājas lapa, informatīvie izdevumi, informācijas kampaņas u.tml.) par UNESCO un tās darbību, tulkot un publicēt nozīmīgus UNESCO metodiskos un izglītojošos materiālus.

2001.gadā UNESCO Informācijas centru regulāri apmeklējuši studenti, zinātnieki, pedagogi u.c. interesenti. Apmeklētājiem ir bijusi iespēja iegūt bezmaksas izdevumus par UNESCO: laikraksta “Izglītība un Kultūra” speciālo pielikumu, bukletu par UNESCO, izdevumu “Latvija UNESCO un UNESCO Latvijā – 10 gadi”, starptautisko dokumentu krājumu kultūras mantojuma jomā, Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas projekta atbalstam izdotās atklātnes ar mākslinieku darbu reprodukcijām, ANO misijas Latvijā izdotos materiālus, UNESCO informācijas bukletus un informācijas lapas angļu valodā par konkrētām UNESCO darbības jomām, kā arī izdales materiālus UNESCO LNK sadarbības jautājumos.

UNESCO LNK līdzdalība UNESCO galvenajās programmās

2001.gadā Latvija piedalījās visās četrās UNESCO Ģenerālās konferences 30.sesijā apstiprinātajās galvenajās programmās:

- „Mūžizglītība visiem”;
- „Zinātne kalpo attīstībai”;
- „Kultūras attīstība: mantojums un radošā darbība”;
- „Pretī komunikācijas un informācijas sabiedrībai”.

Līdzās galvenajām programmām Latvija darbojās arī UNESCO starpnozaru programmās:

- “Pretī miera kultūrai”;
- UNESCO Asociēto skolu projekts;
- UNESCO Jaunatnes programma.

UNESCO reformu programma “UNESCO 21.gadsimtā”

Sekojoš reformu gaitai UNESCO kopumā, kas tika uzsākta ar UNESCO Ģenerālās konferences 30.sesiju, kā arī, ņemot vērā nepieciešamību izvērtēt un optimizēt UNESCO darbību Latvijā, 2000.gadā tika izstrādāts un UNESCO LNK Asamblejā apstiprināts **projekts “UNESCO 21.gadsimtā un Latvija”**. Projekts tika iesniegts UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas 2000. – 2001. gada projektu konkursam un saņēma finansiālu atbalstu 25 000 USD apjomā.

Projekta ietvaros pārskata gadā tika īstenoti šādi uzdevumi:

- Pilnveidota UNESCO LNK organizatoriskā struktūra;
- Izvērtēti un pilnveidoti UNESCO LNK normatīvie un stratēģiskie dokumenti;
- Pilnveidota UNESCO LNK finanšu sistēma un ievērojami palielināts UNESCO LNK budžets;
- Īstenota programma “Latvija UNESCO un UNESCO Latvijā – 10 gadi”;
- Pilnveidota UNESCO LNK sadarbības stratēģija gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī.

Lai sekmētu projekta īstenošanu, pie visām UNESCO LNK programmām izveidotas programmu padomes. Izstrādāts un apstiprināts nolikums “Par UNESCO LNK galveno programmu padomēm”. Tādējādi precizētas UNESCO LNK kā lēmējinstiūcijas funkcijas un nozaru padomju kā padomdevējinstiūciju funkcijas.

Precizēti un skaidri formulēti Latvijas delegācijas uzdevumi UNESCO Ģenerālajā konferencē, kā arī delegācijas darbības atspoguļošanas un atskaites mehānisms.

Izvēsta UNESCO Informācijas centra darbība, izstrādāta UNESCO LNK Sabiedrisko attiecību programma un uzsākta tās īstenošana.

Veikta UNESCO Asociēto skolu projektā(ASP) iesaistīto skolu pārreģistrācija. Izstrādāts un apstiprināts UNESCO ASP skolu Latvijā nolikums un darbības programma. Izveidota UNESCO ASP skolu Latvijā padome.

Izstrādāta UNESCO LNK ilgtermiņa darbības stratēģija 2002.- 2007.gadam. Izstrādes procesā organizēta stratēģijas publiskā apspriešana UNESCO LNK Asamblejās, programmu padomju sēdēs, reģionālajā konferencē “UNESCO 21.gadsimtā un Latvija”, UNESCO ASP skolu direktoru un koordinātoru sanāksmēs.

Finansu jomā apzināti un identificēti UNESCO LNK darbības finansu avoti, kā arī finansu piesaistes iespējas. Sagatavots apjomīgs finansu pamatojums valsts mērķdotācijas palielināšanai UNESCO LNK administratīvās darbības nodrošināšanai. Ar UNESCO LNK prezidentes K.Pētersones lielu atbalstu panākts valsts mērķdotācijas palielinājums par 20 800 Ls.

Iesaistoties UNESCO regulārās programmas īstenošanā, noslēgti trīs līgumi par konkrētu UNESCO pasākumu sarīkošanu Latvijā: proti, par reģionālo konferenci “Izglītība visiem Baltijas jūras reģiona valstīs”, reģionālo semināru “Dziesmu svētki – mainīgā tradīcija”, kā arī par dabaszinātņu skolotāju kursiem “Mikroķīmijas eksperimenti un DIDAC”.

Projekta „UNESCO 21. gadsimtā un Latvija” ietvaros īstenota programma “Latvija UNESCO un UNESCO Latvijā – 10 gadi”, kas veltīta 10.gadadienai, kopš Latvija iestājusies UNESCO. Tās ietvaros 22. septembrī notika reģionālā konference “UNESCO 21.gadsimtā un Latvija”, kurā piedalījās UNESCO LNK locekļi un tās sadarbības partneri - viesi no kaimiņvalstu un Baltijas jūras valstu (Lietuvas, Igaunijas, Baltkrievijas, Somijas, Dānijas, Vācijas, Čehijas) nacionālajām komisijām, kā arī pārstāvji no UNESCO Sekretariāta Parīzē. Reģionālās konferences ietvaros tika izvērtēti gan Latvijas darbības rezultāti UNESCO, gan UNESCO ieguldījums Latvijas valsts un sabiedrības attīstībā. Komisija iepazīstināja plašāku sabiedrību un viesus ar turpmākās darbības ilgtermiņa stratēģiju. Konferencē notika arī konkrēti pasākumi: reģionālais seminārs „Pamatprasmju izglītība visiem: nacionālais rīcības plāns un reģionālās iniciatīvas” un Baltijas reģiona kultūras menedžmenta sadarbības tīkla “SINAXIS Baltica” dibināšana. To mērķis –nostiprināt turpmāko sadarbību Baltijas jūras reģionā.

Gatavojoties desmitgades svinībām, tika sagatavoti un publicēti vairāki UNESCO LNK izdevumi: izdales materiāls plašam lasītāju lokam par UNESCO darbības pamatjautājumiem, speciālais pielikums laikrakstam “Izglītība un Kultūra”, kā arī buklets “Latvija UNESCO un UNESCO Latvijā – 10 gadi”, kurā

publicētās fotogrāfijas un laikabiedru atmiņas ļauj detalizēti atskatīties uz UNESCO LNK pastāvēšanas desmitgadē paveikto. Jubilejas pasākumi plaši tika atspoguļoti arī masu medijos.

UNESCO un Latvijas sadarbības desmitgadei veltītā programma pārliecinoši palīdzējusi stiprināt attiecības ar kaimiņvalstu un Baltijas jūras reģiona valstu nacionālajām komisijām, kā arī spordinājusi UNESCO LNK tēlu Eiropas reģiona nacionālo komisiju vidū. Projekta rezultātā ir augusi UNESCO atpazīstamība Latvijas sabiedrībā.

Turpmāk veicamie pasākumi UNESCO LNK darbības optimizācijai:

- Precizēt UNESCO LNK statusu jaunā valsts pārvaldes likuma kontekstā, izvērtēt nepieciešamību un iespējas paplašināt UNESCO LNK sastāvu.
- Izvērtēt iespējas UNESCO ASP skolu asociācijas izveidei Latvijā. Izveidot Latvijas UNESCO klubu federāciju un iestāties Pasaules un Eiropas UNESCO klubu federācijā.
- Izveidot UNESCO LNK darba grupu, lai sakārtotu UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas projektu menedžmentu. Izstrādāt nolikumu par UNESCO LNK pieteikuma sagatavošanas kārtību UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmai.
- Paplašināt UNESCO LNK sadarbības tīklu, iesaistot nevalstiskās organizācijas, lēmumu pieņēmējus, jauniešus.
- Uzlabot UNESCO LNK Sabiedrisko attiecību programmu, veidojot mērķtiecīgas mediju apmācības programmas par UNESCO un tās kompetences jautājumiem.
- Starptautiskajā jomā izstrādāt un uzsākt īstenot UNESCO LNK sadarbības stratēģiju Baltijas un Baltijas jūras reģionā. Izveidot divpusējas un daudzpusējas partnerattiecības ar citu valstu nacionālajām komisijām. Paplašināt sadarbību ar UNESCO reģionālajiem institūtiem un centriem Eiropā.
- Pabeigt UNESCO LNK mājas lapas izveidi un rūpēties par tās pastāvīgu atjaunošanu.

UNESCO LNK darbība starptautiskajās struktūrās:

- Latvijas vēstniece UNESCO Sandra Kalniete 2001.gadā tika ievēlēta par UNESCO 2. balsošanas grupas prezidenti uz pus gadu.
- UNESCO LNK ģenerālsekretāre Dace Neiburga kā Baltijas jūras reģiona pārstāve strādāja UNESCO Ziemeļamerikas un Eiropas reģiona nacionālo komisiju konferences (2001.gada jūlijs, Monreāla) organizācijas komitejā.
- Rīgas 800 gades svinību programmā bija iekļauta izstāde “Rīgai 800 – laikmeta izjūta šķiedrā”, kas tika eksponēta UNESCO galvenajā mītnē Parīzē. To atklāja UNESCO ģenerāldirektors

Koičiro Macuura, LR kultūras ministre un UNESCO LNK prezidente Karina Pētersone un Latvijas vēstniece UNESCO un Francijā Sandra Kalniete. Izstādes atklāšanas ietvaros notika arī UNESCO LNK prezidentes K.Pētersones tikšanās ar UNESCO ģenerāldirektoru K.Macuuru.

- No 15.oktobra līdz 2.novembrim UNESCO galvenajā mītnē Parīzē uz savu 31.sesiju sanāca UNESCO Ģenerālā konference. Latvijas valsts pārstāvniecībai tajā tika izveidota delegācija 17 cilvēku sastāvā. Delegācijas uzdevumi iepriekš tika precīzi definēti un saskaņoti gan ar UNESCO LNK, gan LR Ārlietu ministriju. Tas palīdzēja paplašināt Latvijas pārstāvju darbību UNESCO Ģenerālajā konferencē. Latvija piedalījās un uzstājās ar ziņojumiem visu komisiju darbā, kā arī specializētajos Ģenerālās konferences pasākumos, to vidū - Zinātnes ministru apaļajā galdā par bioētiku, Jaunatnes forumā u.c. (*Pārskatu par Latvijas delegācijas darbības rezultātiem UNESCO LNK Ģenerālajā konferencē skatīt pielikumā*). Latvija pirmo reizi izvirzīja savas kandidatūras UNESCO Izpildpadomei, Starpvaldību Bioētikas komitejai un MOST Starpvaldību komitejai. Diemžēl nepietiekami pārdomātas lobiju politikas dēļ Latvija tika ievēlēta tikai UNESCO Starpvaldību Bioētikas komitejā.
- 2001.gadā Latvijā notika divu augstāko UNESCO amatpersonu vizītes.
  - No 20. līdz 23.septembrim reģionālās konferences “UNESCO 21.gadsimtā un Latvija” ietvaros Latvijā viesojās UNESCO Ģenerālkonferences prezidente Jaroslava Mozerova un teica konferences atklāšanas uzrunu. Vizītes laikā Ģenerālkonferences prezidente tikās ar LR Saeimas priekšsēdētāju Jāni Straumi, LR kultūras ministri un UNESCO LNK prezidenti Karinu Pētersoni un LR izglītības un zinātnes ministru Kārli Greiškalnu, lai pārrunātu Latvijas un UNESCO sadarbības iespējas. J.Mozerova Latvijas Universitātē oficiāli atklāja pirmo UNESCO katedru Latvijā. Augstā viešņa iepazīnās arī ar Rīgas vēstures un kuģniecības muzeju.
  - No 7. līdz 9.decembrim Latvijā oficiālā vizītē viesojās UNESCO ģenerāldirektors Koičiro Macuura. Augsto viesi savā rezidencē Jūrmalā pieņēma Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe – Freiberga. Vizītes ietvaros K.Macuoram bija vēl vairākas nozīmīgas tikšanās: ar LR kultūras ministri un UNESCO LNK prezidenti Karinu Pētersoni, LR izglītības un zinātnes ministru Kārli Greiškalnu, Latvijas Universitātes rektoru Ivaru Lāci un prorektoriem Juri Krūmiņu un Indriķi Muižnieku, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktoru Andri Vilku un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta fonda priekšsēdētāju Arvilu Ašerādeni, ANO misijas vadītāju Latvijā Janu Sandu Sorensenu un Rīgas vicemēru Aivaru Kreitusu. K.Macuura viesojās Latvijas Zinātņu akadēmijā, kur to pieņēma LZA prezidents Jānis Stradiņš un notika diskusija ar UNESCO LNK Zinātnes programmas padomes pārstāvjiem. K.Macuura svinīgi atklāja plāksni par godu Dainu skapja iekļaušanai UNESCO “Pasauls atmiņas” reģistrā. Vizītes ietvaros Latvijas Universitātes Senāta zālē notika paplašināta UNESCO LNK Asambleja, kurā augstais viesis uzrunāja UNESCO

LNK un programmu padomju locekļus, kā arī Latvijā akreditētos vēstniekus. K.Macuura viesojās arī vienā no UNESCO asociētajām skolām Latvijā – Rīgas 49.vidusskolā, kur to sagaidīja skolas direktors, skolotāji un skolēni. Viesi īpaši pārsteidza un iepriecināja Latvijas skolēnu labās svešvalodu zināšanas. Vizītes ietvaros UNESCO ģenerāldirektors iepazīnās ar Rīgas vēsturisko centru un apmeklēja Latvijas Okupācijas muzeju.

- UNESCO LNK ģenerālsekretāre D. Neiburga piedalījās Nacionālo komisiju ģenerālsekretāru divu nedēļu kursus Parīzē.

UNESCO LNK Izglītības programma

Saskaņā ar UNESCO programmu 2000. – 2001. gadam galvenā programma “Mūžizglītība visiem” tika īstenota divos virzienos:

- pamatizglītība visiem;
- izglītības reformas mūžizglītības perspektīvā.

Lai veicinātu izglītības kā vienas no cilvēka pamattiesībām īstenošanu, 1990.gadā tika uzsākta programma “Izglītība visiem”, kad Džomtienā (*Jomtien*) Starptautiskās konferences ietvaros tika pieņemta deklarācija “Par izglītību visiem” un izstrādāts rīcības plāns desmit gadiem pamatizglītības attīstības un pieejamības veicināšanai pasaulē. Programmas izvērtējums notika 2000.gadā Pasaules izglītības forumā Dakārā. Pamatojoties uz pašreizējās situācijas izvērtējumu, Dakārā tika pieņemts rīcības plāns „Izglītība visiem. 2000.-2015.”, kurā izvirzīti seši Dakāras mērķi.

2001.gads iezīmējās kā sagatavošanās periods reģionālās sadarbības uzsākšanai – tika identificēti sadarbības partneri nacionālā un starptautiskā līmenī un aizsākta sadarbība ar Baltijas jūras valstīm, gatavojoties reģionālajai konferencei “Izglītība visiem Baltijas jūras valstīs”.

Izglītības kvalitātes veicināšanai UNESCO īsteno programmu “Izglītības reformas mūžizglītības perspektīvā”. Programmas pamatdokuments ir Starptautiskās komisijas par izglītību 21. gadsimtam UNESCO sniegtais ziņojums „*Learning: the Treasure within*”. 2001.gadā UNESCO LNK organizēja ziņojumu tulkošanu un izdošanu latviešu valodā ar nosaukumu “Mācīšanās ir zelts”.

Latvijas izglītības politikas veidotāji šīs programmas ietvaros ir piedalījušies vairākos UNESCO forumos: konferencē “Pieaugušo izglītība – atslēga 21.gadsimtam” (Hamburgā,1997), Pasaules Augstākās izglītības

konferencē (Parīzē, 1998), Starptautiskajā Tehniskās un profesionālās izglītības kongresā (Seulā, 1999), kā arī konferencē “Izglītība visiem: mācīties dzīvot kopā” (Ženēvā, 2001), kas uzliek par pienākumu šo starptautisko forumu gala dokumentus saskaņot ar Latvijas nacionālo izglītības politiku un izglītības saturu.

Izglītības programma kopumā ir virzīta uz jaunāko informācijas tehnoloģiju ieviešanu izglītībā, uz izglītības kvalitātes paaugstināšanu, kā arī uz izglītotu sabiedrību un atvērtu mācīšanās sistēmu.

UNESCO programma “Izglītība visiem”

Programmas mērķis ir nodrošināt izglītības pamatvajadzības, kas sevī ietver gan būtiskākos mācīšanās instrumentus (rakstītprasmi, runas prasmi, rēķināšanas un problēmu risināšanas prasmes), gan mācīšanās saturu (zināšanas, iemaņas, vērtības un viedokļus), kas nepieciešami, lai spētu izdzīvot, pilnībā attīstīt savas dotības, godprātīgi strādāt, pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības attīstībā, uzlabot savas dzīves kvalitāti, pieņemt pārdomātus lēmumus un turpināt mācīties.

- Programmas “Izglītība visiem” ietvaros 2001.gada maijā UNESCO LNK un UNESCO Sekretariāts Parīzē noslēdza līgumu par reģionālās konferences “Izglītība visiem Baltijas jūras valstīs” sagatavošanu un organizēšanu. Konferences organizēšanai Latvijā tika izveidota tās sagatavošanas komiteja, piedaloties LR Izglītības un zinātnes ministrijai, UNESCO LNK, UNICEF LR Nacionālajai komitejai, Pasaules bankas misijai Latvijā, Apvienoto Nāciju attīstības programmai Latvijā un Latvijas Pieaugušo izglītības apvienībai. Kā Baltijas reģiona pārstāvji konferences sagatavošanā piedalījās Lietuvas un Dānijas UNESCO nacionālās komisijas.

Gatavojoties reģionālajai konferencē, tika organizēti vairāki pasākumi nacionālā un reģionālā līmenī:

- 22.septembrī reģionālās konferences “UNESCO 21.gadsimtā un Latvija” ietvaros notika seminārs “Pamatprasmju izglītība visiem: nacionālais darbības plāns un reģionālās iniciatīvas”, kurā piedalījās pārstāvji no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas, Vācijas, Dānijas un UNESCO Sekretariāta Parīzē. Semināra mērķis bija iepazīstināt Baltijas jūras valstu pārstāvjus ar sagatavoto projektu “Izglītība visiem Baltijas jūras valstīs”, kā arī aicināt diskutēt par programmas “Izglītība visiem” attīstību reģionālā līmenī un dalīties pieredzē, kā tiek organizēta Dakāras rīcības plāna īstenošana nacionālā līmenī;
- 19.oktobrī UNESCO Ģenerālās konferences 31.sesijas laikā UNESCO Sekretariātā Parīzē Latvijas delegācija organizēja Baltijas jūras valstu pārstāvju diskusiju par reģionālās konferences mērķiem un uzdevumiem, dalībniekiem un starptautisko organizāciju pārstāvjiem, kā arī par Baltijas jūras reģiona sadarbības tīkla iesaistīšanu konferences norisē. Diskusijā piedalījās Baltijas jūras valstu pārstāvji un UNESCO Eiropas reģiona izglītības koordinators Aleksandrs Saņņikovs;

- 20.novembrī starptautiskās konferences “Veidojot pilsonisko kultūru Centrāleiropā un Austrumeiropā” laikā tika uzsākta sadarbība ar UNESCO Dānijas Nacionālās komisijas pārstāvjiem, kuri piekrita iesaistīties reģionālās konferences sagatavošanas komitejā;
- 19. un 20. decembrī Rīgā notika reģionālās konferences sagatavošanas komitejas sanāksme, kurā piedalījās Latvijas, Lietuvas un Dānijas pārstāvji. Sanāksmes laikā tika pārrunāta konferences darba kārtība un izveidota programma, izvirzīti darba grupu vadītāji un pārstāvji redakcijas komisijas sastāvam konferences gala dokumentu sagatavošanai.
- Lai veicinātu Dakāras rīcības plāna īstenošanu Latvijā, UNESCO LNK Izglītības programmu padome sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju ir izstrādājusi projektu, kura ietvaros ir paredzēts organizēt diskusijas un konsultācijas par Dakāras sešu mērķu īstenošanu Latvijā, kā arī sekmēt Nacionālā foruma izveidi un rīcības plāna “Izglītība visiem” izstrādi.

Rezultāti

Nodrošinot veiksmīgu programmas “Izglītība visiem” attīstību, ir:

- izveidots sadarbības tīkls, kurā ir iesaistītas valsts, nevalstiskās un starptautiskās organizācijas;
- apzināta situācija Baltijas jūras valstīs Dakāras rīcības plāna īstenošanā, identificēti partneri sadarbības uzsākšanai un veicināšanai reģionālā līmenī;
- notikušas diskusijas par terminoloģiju “pamatizglītība” un “pamatprasmju izglītība”, kā arī veicināta izpratne par izglītības kvalitātes lomu;
- izstrādāts projekts Dakāras rīcības plāna īstenošanai Latvijā;
- aktualizēta Dakāras rīcības plāna loma sabiedrībā.

UNESCO programma “Izglītības reformas mūžizglītības perspektīvā”

Programmas mērķis ir veidot jaunu pieeju izglītības kvalitātes veicināšanai, vairāk uzsverot to vērtību, attieksmju un iemaņu nozīmi, kas nepieciešamas mūsdienu sabiedrības un globalizācijas apstākļos, kā arī īpaši izceļot zināšanu apguvi tādās jomās kā miera kultūra, cilvēktiesības, kultūra, valodu daudzveidība un ilgtspējīga nākotne. Programmas ietvaros UNESCO dalībvalstis tiek atbalstītas centienos pilnveidot izglītības kvalitāti, īpaši uzsverot mācību vides un veselības stāvokļa uzlabošanu, preventīvo izglītošanu par HIV/AIDS un narkotiku izraisīto postu, kā arī izglītošanu zinātnes un tehnoloģiju jomā, tostarp zināšanu bāzes izveidi jaunāko informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanai.

UNESCO Starptautiskās komisijas ziņojuma aktualizācija Latvijā

Programmas pamatdokuments ir 1996.gadā izdots Starptautiskās komisijas izstrādātais ziņojums “*Learning: the Treasure within*”, kuru 2001.gadā UNESCO LNK ir izdevusi latviešu valodā ar nosaukumu “Mācīšanās ir zelts” (ziņojumu tulkojis Mārtiņš Zelmenis, zinātniskā redaktore Dr.phil. Anita Jākobsone, zinātniskā konsultante Dr.habil.paed. Tatjana Koķe). Ziņojums ir kļuvis par fundamentālu avotu globālas un visaptverošas izglītības politikas veidošanai un vienlaku uzskatāms par konkrētu rekomendāciju avotu nacionālo izglītības politiku veidotājiem.

Ziņojums satur saistošu analītisku un faktu materiālu, kas kopumā iezīmē atskaites sistēmu izglītības attīstībai. Ziņojuma galvenais mērķis ir analizēt izglītības attīstību tās nozīmīgākajos sociālajos kontekstos:

- Izglītība un kultūra;
- Izglītība un pilsonība;
- Izglītība un sociālā vienotība;
- Izglītība un attīstība;
- Izglītība, pētniecība un zinātne.

Vienlaikus ziņojumā plaši analizētas trīs šķērsriezuma tēmas, kas pievēršas izglītības sistēmas funkcionēšanai:

- Komunikāciju tehnoloģijas;
- Skolotāji un mācīšanas process;
- Finansēšana un vadība.

Latvijā ziņojuma atziņas izmanto Izglītības un zinātnes ministrijas speciālisti, izglītības iestāžu vadītāji un skolotāji, politiķi, valsts un pašvaldību ierēdņi, studenti.

Līdzdalība UNESCO, Eiropas Padomes un Eiropas Savienības diplomatzīšanas tīklu ENIC un NARIC darbā

Viens no būtiskiem uzdevumiem starptautiskajā sadarbībā augstākās izglītības jomā ir starptautisko diplomatzīšanas tīklu izveide un darbība. Latvija šajā sadarbībā ir iesaistījusies kopš 1994.gada, kad Akadēmiskās informācijas centrs (AIC) kļuva par Latvijas pārstāvi starptautiskajos diplomatzīšanas tīklos. Kā augsts AIC līdzšinējā darba novērtējums uzskatāms lēmums uzticēt tam 2001.gadā organizēt Latvijā ENIC kopējo apspriedi. Projekts tika atbalstīts UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas 2000.-2001.gada projektu konkursā.

2001.gada 3.–5.jūnijā Rīgā, Latvijas Universitātes Lielajā aulā notika Eiropas Padomes, Eiropas Savienības un UNESCO diplomatzīšanas tīklu ENIC un NARIC kopējā apspriede.

Apspriedē piedalījās ES, EP un UNESCO pārstāvji, kā arī ap 100 dalībnieki no 42 valstīm – gan no ģeogrāfiskās Eiropas, gan no “UNESCO Eiropas reģiona” valstīm, tādām kā ASV, Kanāda, Izraēla un Austrālija, gan arī no dažām bijušajām PSRS republikām, kas atrodas ārpus Eiropas robežām.

Apspriedi vadīja Latvijas pārstāvis - Eiropas diplomu atzīšanas tīkla (ENIC) prezidents, UNESCO LNK Izglītības programmas padomes vadītājs Dr.Andrejs Rauhvargers.

Rezultāti

- Tikšanās laikā tika apspriestas vairākas tēmas:
  - Diplomatzīšanas jautājumi Boloņas deklarācijas kontekstā;
  - Diplomatzīšana darba tirgus kontekstā;
  - Netradicionālā kvalifikācija;
  - Augstākās izglītības globalizācija un kvalifikāciju atzīšana.
- Konferencē tika apstiprinātas vadlīnijas turpmākajam darbam, notika diplomatzīšanas tīklu vadības vēlēšanas.

Līdzdalība starptautiskajā izglītības konferencē “Izglītība visiem: mācīsimies dzīvot kopā” Ženēvā, 2001. gada 5.- 8.septembrī

UNESCO Starptautiskais Izglītības birojs Ženēvā katru otro gadu organizē starptautiskas konferences, kurās tiek nospraustas vadlīnijas izglītības programmu attīstībai turpmākajiem diviem gadiem. 2001.gada 5.-8.septembrī notika starptautiska konference “Izglītība visiem: mācīsimies dzīvot kopā”.

Gatavojoties konferencei, LR Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar UNESCO LNK izstrādāja pārskatu “Izglītības attīstība Latvijā”, kurš tika prezentēts konferencē. Konferences darbs notika sešās sekcijās:

- Kvalitatīva izglītība visiem;
- Pilsoniskā izglītība;
- Sociālā izstumtība;
- Valodu mācīšanas un mācīšanās stratēģija;
- Zinātnes progress un zinātnes izglītība;
- Informācijas tehnoloģijas.

Konferencē piedalījās Latvijas pārstāvji no Izglītības un zinātnes ministrijas, Latvijas Universitātes, UNESCO LNK un Sorosa fonda - Latvija.

Rezultāti

- Konference pieņēma gala dokumentu – komunikē, kas arī Latvijai kā konferences dalībvalstij uzliek par pienākumu integrēt konferences rekomendācijas nacionālās izglītības politikas

dokumentos un programmās. Konferences ieteikumi īpaši aktualizējušies pēc tragiskā terora akta Ņujorkā un Vašingtonā 11.septembrī.

- Latvijas pārstāvji konferencē piedalījās debatēs darba grupās par pilsonisko un zinātnes izglītību. Latvijas delegācijas pārstāvis - Sorosa Fonda - Latvija programmas “Pārmaiņas izglītībā” direktors Guntars Catlaks piedalījās konferences darba kārtības sagatavošanā un darba grupā, kas izstrādāja pilsoniskās izglītības tēmu.
- Konferences sakarā tika sagatavots krājums ar dalībvalstu ministru uzrunām, kurā iekļauta arī Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministra Kārļa Greiškālņa uzruna.

UNESCO starpnozarņu programma „Pretī miera kultūrai”

Apakšprogramma „Izglītība miera kultūrai”

Pamatdokumenti:

- Manifests 2000 „Par miera kultūru un nevardarbību”;
- ANO darbības programma „Miera kultūrai”.

Starptautiskā konference “Veidojot pilsonisko kultūru Centrāleiropā un Austrumeiropā”

Rīgā, 2001. gada 19.- 21.novembrī

Konferences projekts tika atbalstīts UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas 2000.-2001.gada projektu konkursā. Konference tika organizēta, sadarbojoties ar Sorosa fonda - Latvija programmu “Pārmaiņas izglītībā”.

Konferences mērķis bija paplašināt izpratni par Eiropas pilsoniskās sabiedrības attīstības tendencēm 21.gadsimtā.

Konferencē notika diskusijas par šādām tēmām:

- Pilsoņu politiskā līdzdalība;
- Pilsoniskā identitāte un ekstrēmisms;
- Sadarbība vietējās sabiedrības attīstībai;
- Masu mediju loma pilsoniskās kultūras veidošanā;
- Sociālā noslāņošanās un integrācija.

Konferencē piedalījās 75 dalībnieki - politiķi, pedagogi, darba devēji un sabiedrisko organizāciju pārstāvji no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Nīderlandes, Dānijas, Austrijas, Polijas, Ukrainas, Baltkrievijas.

Rezultāti:

- Ir izveidots konferencē nolasīto referātu tēžu krājums.
- Apkopotas atziņas no paneļdiskusijām: “*Vērtības pilsoniskā sabiedrībā*” (vadītājs - Pēteris Bankovskis, Latvijas Kultūras fonda valdes priekšsēdētājs) un “*Jauniešu līdzdalība pilsoniskā sabiedrībā*” (vadītājs - Ainārs Dimants, Rīgas Stradiņa universitātes Komunikācijas studiju katedras vadītājs).
- Tiek veidots pārskats par konferences norisi, referātiem, darbu grupās. Pārskatu ir plānots izdot kā atsevišķu izdevumu un izsūtīt dalībvalstīm, organizatoriem, sadarbības partneriem.

Starptautiskā jauniešu konference “Dialogs starp civilizācijām miera kultūras ietvaros”,

Rēzeknes rajona Adamovā, 2001. gada 20.-25. maijā

Konferencē piedalījās 150 dalībnieki - jaunieši un pedagogi no Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Čehijas, Francijas, Itālijas un Portugāles. Pasākuma organizatori: Rēzeknes rajona pašvaldība, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, UNESCO Norvēģijas Nacionālā komisija. Projektu finansiāli atbalstīja Eiropas Savienības Jaunatnes programma.

Konference sekmēja dialogu starp dažādu valstu, tautu un etnisko grupu jauniešiem un pieaugušajiem, piedāvājot lekcijas un diskusijas, radošās darbnīcas, kultūras un atpūtas pasākumus.

Rezultāti

- Konferences dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar citu dalībvalstu kultūru, vēsturi, tradīcijām, sabiedrību.
- Dalībnieki diskutēja par miera kultūras, tolerances, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas jautājumiem.
- Konferences ietvaros jaunieši piedalījās dažādās mākslas darbnīcās, tā attīstot savas radošās spējas.
- Konferences noslēgumā notika koncerts, kurā piedalījās Rēzeknes rajona iedzīvotāji, konferences dalībnieki un organizatori.
- Konferences dalībnieki izveidoja jaunu interneta mājas lapu, kurā tika atspoguļoti konferences rezultāti un fotogrāfijas no pasākuma.

UNESCO Asociēto skolu projekts

Ņemot vērā, ka UNESCO prioritārā mērķgrupa ir jaunieši, nozīmīga UNESCO darbības joma 21.gadsimtā ir UNESCO Asociēto skolu projekts (ASP). Šis projekts ir radīts 1953. gadā, lai sekmētu jauniešu līdzdalību miera, tolerances un demokrātijas procesu attīstībā visā pasaulē. 2000. gadā UNESCO ASP dalībsskolu skaits pasaulē sasniedza 6540 skolas.

Latvija UNESCO ASP piedalās kopš 1993. gada. Pakāpeniski projektā iesaistījušās jau **33 skolas** (salīdzinājumam: Lietuvā – 7 skolas, Igaunijā - 3).

UNESCO ASP ietvaros tiek īstenotas šādas programmas:

- „Multikulturālā izglītība”;
- „Vides izglītība”;
- „Izglītība par pasaules mantojumu”;
- „ANO pasaulē un Latvijā”.

Programma “Multikulturālā izglītība”

Līdzdarbojoties Eiropas valodu gada pasākumos un atzīmējot Starptautisko jaunatnes dienu, UNESCO LNK organizēja vizuālās mākslas konkursu asociēto skolu bērniem un jauniešiem.

Rezultāti: 2001.gada 10.septembrī konkurss noslēdzās, par tā laureāti kļuva Aizputes vidusskolas skolniece Maija Vilce. Viņas zīmējums tika izmantots asociēto skolu 2001./2002.mācību gada plakāta noformējumā.

Programma „Vides izglītība” - Baltijas jūras projekts

Baltijas jūras projekts (*Baltic Sea Project – BSP*) ir dibināts 1989. gadā. Tā mērķis ir veidot skolēnu izpratni par zinātnisko, sociālo un kultūras faktoru ietekmi uz cilvēku un dabu, attīstīt skolēnu prasmes pētīt vides izmaiņas un vairot skolēnu zināšanas un atbildību par vides problēmām Baltijas jūras apkārtnē. BSP ir iesaistījušās 25 Latvijas skolas.

Baltijas jūras projektā darbs norit šādas programmās:

- „Fenoloģiskie pētījumi”;
- „Krasta vērošana”;
- „Upes”;
- „Ūdens kvalitāte”;
- „Gaisa kvalitāte”;

- „Vides vēsture”;
- „Putni”.

Pētījumi notiek visu gadu. Katra skola iegūtos rezultātus nosūta programmu koordinatoriem, kuri tos apkopo un izsūta visiem dalībniekiem. Pēc rezultātu apspriešanas tiek plānota rīcība vides kvalitātes uzlabošanai. BSP skolas ir saņēmušas mācību metodiskos materiālus, kuru izstrādē ir piedalījušies arī Latvijas pārstāvji.

Īstenojot BSP darbu, tiek organizētas skolēnu vasaras nometnes, skolotāju semināri nacionālā un starptautiskā līmenī. Divreiz gadā tiek izdots žurnāls *BSP Newsletters*.

Līdzdalība projektā Latvijas skolēniem un skolotājiem paver iespēju starptautiskai sadarbībai vides problēmu risināšanā nacionālā līmenī.

Programma “Izglītība par pasaules mantojumu”

No 27.jūlija līdz 19.augustam Ķīpsalas starptautiskajā izstāžu centrā notika 5.Starptautiskā bērnu un jauniešu mākslas izstāde “Mūsu labā griba savai videi un pilsētai”. Izstādi organizēja Rīgas domes Kultūras pārvaldes Rīgas Mākslas skola. Projekta koordinatore - skolas direktore Māra Muižniece. Izstādes laikā tika organizēts seminārs ASP skolām “Izglītība par pasaules mantojumu”.

Rezultāti:

Projekta ietvaros izdoti divi katalogi. Tajos ietverta informācija par izstādes organizēšanu, dalībniekiem, atbalstītājiem, kā arī iekļautas fotogrāfijas, kurās redzama lielākā daļa no izstādē eksponētajiem bērnu un jauniešu darbiem.

Programma „ANO loma pasaulē un Latvijā”:

ANO rīkotajā skolu konferencē UNESCO LNK sadarbībā ar UNICEF LNK vadīja darba grupu par tēmu “Bērni un jaunieši sabiedrības pārmaiņu procesos”, kurā skolēni tika aicināti apzināties viņu līdzdalības nozīmi sabiedriskajā dzīvē. Darba grupas dalībnieki veidoja vīziju par to, kādu viņi redz jauniešu dzīvi pēc 10 gadiem, un sprieda, ko varētu darīt paši jaunieši, lai šī vīzija piepildītos.

2001.gadā tika organizētas **četras UNESCO informācijas dienas Latvijā** sadarbībā ar citām Latvijā pārstāvētajām ANO aģentūrām.

- 15.maijā informācijas diena notika Rīgā, un tā tika veidota saistībā ar Starptautisko ģimenes dienu. Jaunieši tikās ar mācītāju Juri Rubeni un diskutēja par ģimenes vietu un lomu cilvēka dzīvē, apskatīja ANO namu, iepazīnās ar UNESCO darbu un piedalījās spēlē par ģimenes nozīmi cilvēka dzīvē.

- 17.septembrī Starptautiskajai miera dienai veltīta UNESCO informācijas diena notika Valmierā, un tajā piedalījās gandrīz 200 skolēni no Vidzemes reģiona skolām. Skolēni iepazinās ar ANO sistēmu, sīkāk uzzināja par UNESCO darbību, kā arī UNHCR darbību Latvijā. Dienas noslēgumā skolēni noklausījās lekciju par globalizāciju.
- 16.novembrī - Starptautiskajā tolerances dienā - UNESCO informācijas diena notika Talsos, un tajā piedalījās Kurzemes reģiona skolas. Skolēniem bija iespēja tikt ar UNESCO LNK ģenerālsekretāri, programmu vadītājiem, kā arī ar Ziemeļlatvijas biosfēras rezervāta direktora vietnieku Andri Urtānu un uzzināt par aktivitātēm, kuras UNESCO veic Latvijā.
- 10.decembrī - Cilvēktiesību dienā - UNESCO Informācijas diena notika Jelgavā. Pilsētas skolēniem bija iespēja iegūt jaunu informāciju par ANO sistēmu kopumā un noskaidrot visus jautājumus par UNESCO darbību pasaulē un Latvijā.

UNESCO LNK Jaunatnes programma

Konkurss “Erudīts”

Atzīmējot desmit gadu jubileju, kopš Latvija pievienojusies Apvienoto Nāciju Organizācijai un UNESCO, sadarbībā ar citām ANO aģentūrām Latvijā tika organizēts jauniešu intelektuālais konkurss “Erudīts”, kurā piedalījās vairāk nekā 70 Latvijas skolu komandas.

Rezultāti:

- 7.- 9.klašu fināls notika 2001.gada 5. decembrī, kur sīvā konkurencē 1.vietu ieguva Vangažu vidusskolas komanda.
  - 10. – 12.klašu konkursā uzvarēja Dobeles pilsētas ģimnāzijas komanda.
- Konkursa fināls bija redzams Latvijas Televīzijā 9.decembrī. Konkursa galveno balvu – ceļojumu pa UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļautajām vietām Eiropā – nodrošināja UNESCO LNK un tūrisma aģentūra “Kolumbs juniors”.
- Konkursa rezultātā ir pieaugusi gan jauniešu interese par ANO un UNESCO darbību pasaulē un Latvijā, gan arī informētība par šo organizāciju aktivitātēm. Konkursa norises laikā par 30% ir pieaudzis ANO Informācijas centra un ANO Latvijā interneta mājas lapas apmeklētāju skaits, kas liecina, ka jauniešu vidū pieaugusi interese un informētība par Apvienoto Nāciju Organizāciju.
  - Konkursa organizēšanā piedalījās 25 brīvprātīgie skolēni, kuri šobrīd ir apguvuši pamatzināšanas par ANO darbību pasaulē un Latvijā un turpmāk var izglītot arī citus jauniešus par šiem jautājumiem.

Starptautisko Hanzas dienu Rīgā Jaunatnes programma

7.- 10.jūnijā UNESCO LNK Sekretariāts sadarbībā ar Rīgas pilsētas Skolu valdi un, pateicoties Hanzas dienu biroja atbalstam, īstenoja Starptautisko Hanzas dienu Rīgā Jaunatnes programmu. Tajā piedalījās aptuveni 150 jaunieši no Latvijas Hanzas pilsētām un 50 viesi no citu valstu Hanzas pilsētām.

Rezultāti

- Programmas ietvaros tika izveidota jauniešu brīvprātīgo grupa (apmēram 50 cilvēki), kas izstrādāja un organizēja šādus projektus:
  - ekskursija – spēle Vecrīgas vēstures apgūšanai "Dārgumu medības";
  - Jaunatnes Hanzas forums;
  - jauniešu videofilma "Mana pilsēta";
  - starptautiskā foto izstāde "Viena diena manā pilsētā".
- Hanzas dienu projektā iesaistītie jaunieši turpina sadarbību ar UNESCO LNK, piedaloties konkursa "Erudīts" organizēšanā, kā arī brīvprātīgo statusā iesaistoties UNESCO starptautisko konferenču organizēšanā.

UNESCO LNK Zinātnes programma

Latvijas zinātnieki no dažādiem Latvijas un Latvijas augstskolu zinātniskajiem institūtiem, sadarbojoties ar ārzemju partneriem, UNESCO II. un III. galvenās zinātnes programmas ietvaros piedalās 21. gadsimtā aktuālajos biomedicīnas un gēnu pētniecības projektos, kā arī trijās no piecām UNESCO starpvaldību programmām:

- plaša spektra vides zinātnes programmā "Cilvēks un biosfēra" (MAB) un ar to saistītos dažādos projektos, tostarp Piekrastes ilgtspējīgas attīstības programmā;
- Starptautiskajā hidroloģijas programmā (IHP);
- Sociālo pārmaiņu vadības programmā (MOST).

Latvijas piedalīšanās UNESCO programmās ir cieši saistīta ar regulāriem zinātniskiem pētījumiem, izglītošanas programmām, metodisko materiālu izdošanu, semināru un konferenču rīkošanu nacionālajā un starptautiskajā līmenī. Tā prasa arī pastāvīgu kontaktu uzturēšanu ar attiecīgajiem UNESCO departamentiem Parīzē. Iegūtajiem rezultātiem ir nozīme Latvijas zinātnes un tautsaimniecības attīstībā, tie guvuši atzinību arī starptautiskā mērogā.

Katras programmas darbību nosaka programmu grupas un vadības izstrādātie gada un stratēģiskie (2002.-2007.) plāni, par kuriem regulāri tiek ziņots LNK Zinātnes programmu padomes sēdēs, kuru vada LZA viceprezidents akadēmiķis A. Siliņš. Vides zinātnes programmas un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta darbību atbalsta Vides un reģionālās attīstības ministrija. Lielāks atbalsts un sapratne turpmāk būtu sagaidāma no IZM Augstākās izglītības un zinātnes departamenta.

UNESCO Ģenerālās konferences 31. sesijas laikā Parīzē Zinātnes programmu vadītāja D. Šveica piedalījās III. - Zinātnes komisijas darbā, bet LU Medicīnas fakultātes profesore V. Kluša - Zinātnes ministru apaļā galda diskusijā par bioētikas jautājumiem. V.Kluša palīdzēja sagatavot Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra ziņojumu šajā pasākumā par aktuālām bioētikas problēmām Latvijā.

UNESCO programma “Attīstība, zinātnisko atziņu apmaiņa un popularizācija”

Rezultāti

- Latvijā darbu turpina **Starptautiskais biomedicīnas un biotehnoloģijas centrs (SBBC)**, dibināts 1997.gadā ar UNESCO atbalstu uz LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centra (LU BPSC) bāzes, kas ir viena no vadošām zinātniskajām institūcijām Latvijā. Pētnieciskais darbs LU BPSC notiek vairākos molekulāras bioloģijas un ģenētikas virzienos, izmantojot modernas gēnu un proteīnu inženierijas un šūnu bioloģijas metodes. LU BPSC nodrošina plašu teorētisko un praktisko kursu klāstu LU bioloģijas un medicīnas studiju programmu ietvaros. 2001. – 2002. mācību gadā praktiskos darbus LU BPSC laboratorijās veica ap 100 LU Bioloģijas un Medicīnas fakultāšu pirmā un otrā kursu studentu. 2001.gadā maģistra darbus aizstāvēja astoņi studenti; septiņi doktoranti no LU Bioloģijas, Medicīnas un Farmācijas fakultātēm šeit veic pētījumus. Starptautiskais biomedicīnas un biotehnoloģijas centrs ir sekmīgi attīstījis starptautisko sadarbību biomedicīniskajos pētījumos, īstenojot studiju programmas studentiem no Vācijas, Šrilankas, Indijas, Pakistānas, Libānas un pat dibinot kopēju laboratoriju ar Zviedrijas Karolinskas universitāti. No UNESCO Venēcijas biroja saņemta stipendija. Izmantojot BPSC pieredzi, SBBC tiešā sadarbībā ar *Marie Curie* un UVO-ROSTE programmām realizē vidēja termiņa pētnieciskus darbus un apmācību ārzemju un Latvijas studentiem, kas strādā atsevišķos molekulārās bioloģijas un ģenētikas virzienos, tādējādi palīdzot celt viņu kvalifikāciju zinātniskajā darbā.

Kā starptautiski nozīmīgs sasniegums vērtējama Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra direktora profesora E. Grēna ievēlēšana UNESCO Starpvaldību Bioētikas komitejā (IBC) UNESCO Ģenerālās konferences 31. sesijas laikā 2001. gadā.

- Uzsāktas sarunas par Latvijas iesaistīšanās iespējām **UNESCO fundamentālo zinātņu programmā**. Noslēgts līgums starp UNESCO un Latvijas Zinātņu akadēmiju par reģionālu

konsultāciju organizēšanu Rīgā sadarbības veicināšanai fundamentālajās zinātnēs. 2002.gadā tiek plānota reģionālā konference “Fundamentālo zinātņu izmantošana līdzsvarotai attīstībai”.

UNESCO programma vides zinātnēs „Cilvēks un biosfēra” (MAB)

Rezultāti

Latvija 2001.gadā piedalījās šādās programmas apakšprogrammās:

- Globālo izmaiņu ietekme uz Latvijas dabu un cilvēkvidi;
- Daugavas programma: vides kvalitāte un ilgtspējīga attīstība Daugavas baseinā;
- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts;
- UNESCO interneta programma “*Diversitas*”.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta (ZBR) darbinieki ir atraduši sadarbības iespējas ar ārvalstu partneriem, veidojot kopprojektus ar Dānijas, Igaunijas un Zviedrijas vides pētniecības un izglītības institūcijām. Ar grāmatas " ES dabas aizsardzības politika - iespējas un šķēršļi Ziemeļvidzemē" izdošanu noslēdzies Reģionālā vides centra Austrumeiropai (REC) finansētais projekts.

Programmas ietvaros darbojas **UNESCO Jauno dabas pētnieku klubs**. Tā mērķis - izglītot un iesaistīt Latvijas skolēnus vides pētniecībā un aizsardzībā. Kluba vadītāja, Latvijas Zinātņu akadēmijas speciāliste I. Solomeņņikova piedalījās UNESCO klubu vasaras nometnē Baltkrievijā.

UNESCO Starptautiskā Hidroloģijas programma (IHP)

Rezultāti

UNESCO Latvijas IHP grupas un tās vadītāja profesora J. Valtera piedalīšanās UNESCO stratēģijas 2002. - 2007. gadam izstrādāšanā jāuzskata par Latvijas zinātnes potenciāla augstu novērtējumu. To apstiprina arī Latvijas IHP pārstāvju piedalīšanās divās starptautiskās konferencēs: Dižonā (Francijā) un Bergenā (Norvēģijā), kur pēc Islandes prezidentes ierosinājuma notika konference, kurā apsprieda ūdens problēmas ētikas aspektā.

UNESCO Piekrastes vides ilgtspējīgas attīstības programma

Rezultāti

Balstoties uz Latvijas Universitātes Vides zinātnes un pārvaldības institūta (LU VZPI) iestrādātajām piekrastes reģionu vides pārvaldības jomā, 2001.gada septembrī – laikā, kad tika svinēta UNESCO Latvijā 10 gadu jubileja, notika UNESCO katedras **Piekrastes vides ilgtspējīga attīstība** oficiālā dibināšana LU Vides zinātnes un pārvaldības institūtā. Patlaban tas ir viens no trim šāda tipa UNESCO veidojumiem pasaulē, turklāt - vienīgais visā Eiropas reģionā. LU VZPI un UNESCO katedra intensīvi strādā

Ziemeļkurzemes piekrastes reģionā, kur pēta un kopā ar vietējām pašvaldībām veido reģiona attīstības perspektīvos virzienus, ņemot vērā piekrastes reģionu dabas, kultūrvides un sociālekonomiskās īpatnības. LU VZPI maģistra programmu studenti institūta akadēmiskā personāla vadībā regulāri veic lauka studijas reģionā un izstrādā lietišķus projekta darbus. LU VZPI un UNESCO katedras profesoru grupa ir piekritusi Kadisas Universitātes (Spānijā) uzaicinājumam iestāties jaundibināmajā universitāšu sadarbības tīklā par piekrastes ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kas tiek veidots UNESCO UNITWIN programmas ietvaros un ko aktīvi atbalsta UNESCO Piekrastes reģionu un mazo salu departaments.

UNESCO Sociālo pārmaiņu vadības programma (MOST)

Latvijas MOST nodaļa 2001.gadā no UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas saņēma finansiālu atbalstu projektam **“Informētības un sadarbības veicināšana starp sociāliem zinātniekiem un sabiedrību”**.

Rezultāti

Darba pirmajā etapā ir veikti šādi darbi:

- Latvijas sociālo zinātņu datu arhīva (LSZDA) datu arhivēšanas un apstrādes sistēmas izveides nodrošināšanai ir nopirkts serveris un veikta tā programmatūras instalācija atbilstoši LU FSI lokālām vajadzībām.
- LU Filozofijas un socioloģijas institūta (FSI) pētnieki sagatavoja semināru “Jauno pētnieku ieguldījums Latvijas sociālo zinātņu attīstībā”, kas notika 8.- 9.decembrī Ķekavā un kurā piedalījās 17 doktoranti no LU Sociālo zinātņu (socioloģija, politikas, komunikācijas zinātnes) fakultātes; Juridiskās fakultātes, Ekonomikas un vadības fakultātes. Semināru vadīja LZA korespondētājloceklis Dr.soc. T.Tisenkopfs. Semināra mērķi bija: apzināt topošo sociālo zinātnieku pētnieciskā darba un interešu sfēras; veidot kontaktus; veicināt sadarbību starp sociālo zinātņu pārstāvjiem, vairot viņu ietekmi uz Latvijas sociālo zinātņu attīstību.
- LU FSI gatavo semināru “Sociālās zinātnes – līdzsvarotai sabiedrības attīstībai”, kas paredzēts 2002.g. februārī LU Sociālo zinātņu fakultātē un kurā piedalīsies ap 30 Latvijas augstskolu sociālo zinātņu (socioloģija, politikas, komunikācijas, juridiskās, ekonomikas un vadības zinātnes, demogrāfija) docētāji. Semināra mērķi ir: apzināt sociālo zinātnieku akadēmiskās vajadzības; izstrādāt kopēju rīcības stratēģiju sociālo zinātņu attīstībai; izstrādāt rīcības stratēģiju sociālo zinātnieku sadarbībai ar sabiedrību un pārvaldes institūcijām.

- LU FSI ir noslēdzis līgumu (22.12.2001) ar SIA „Baltijas studiju centrs” par: 1) „Nesstar” programmatūras adaptēšanu arhīva vajadzībām; 2) datu kopu sagatavošanu datu analīzei tiešsaistes režīmā un 3) MOST mājas lapas izveidošanu.
- LU FSI ir noslēdzis līgumu (22.12.2001) ar SIA „Baltijas studiju centrs” par grāmatas „Identitāšu veidošanās Latvijā” sagatavošanu publicēšanai.

UNESCO LNK Kultūras programma

Par spīti tam, ka Apvienoto Nāciju Organizācija 2001.gadam bija izsludinājusi devīzi - “Dialogs starp civilizācijām”, pasaules vēsturē tas ieies kā gads, kad divas civilizācijas, divas kultūras, divi pasaules uztveres modeļi visbrutālākajā veidā viens otram pieteica karu.

Šis gads ir bijis nozīmīgs ar UNESCO Ģenerālās konferences 31.sesijā pieņemtajiem starptautiskajiem dokumentiem kultūras jomā: *Vispārējo deklarāciju par kultūras daudzveidību* un *Konvenciju par zemūdens mantojuma aizsardzību*. Konferencē tika nolemts sākt darbu arī pie *Konvencijas par nemateriālā mantojuma aizsardzību* izstrādes. Nozīmīga bija Latvijas piedalīšanās UNESCO Ģenerālās konferences 31.sesijas Kultūras komisijas darbā. Uzstājoties debatēs, Latvija atbalstīja gan abus minētos starptautiskos dokumentus kultūras jomā, gan iniciatīvu izstrādāt jaunu konvenciju, un tādējādi demonstrēja mūsu valsts ieinteresētību kultūras mantojuma attīstībā.

UNESCO Kultūra programma Latvijā 2001.gadā tika īstenota divos galvenajos virzienos:

- 1) kultūras mantojuma saglabāšana;
- 2) mūsdienu radošo aktivitāšu veicināšana.

Īpaša uzmanība tika pievērsta sadarbībai Baltijas jūras reģionā, īpaši ar Lietuvas un Igaunijas nacionālajām komisijām.

2000.gada beigās Latvija ar savu pieteikumu latviešu tautas dziesmu iekļaušanai UNESCO Cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma šedevru sarakstā iesaistījās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā. UNESCO Tradicionālās mūzikas padome (ICTM) vērtēja Latvijas pieteikumu ļoti atzinīgi un bez šaubīšanās rekomendēja latviešu tautas dziesmas proklamēšanai. Tomēr neskaidru iemeslu dēļ tās netika proklamētas UNESCO Pasaules mutvārdu un nemateriālā mantojuma šedevru jaunizveidotajā sarakstā.

Vienlaikus augstu novērtējumu guva Kr.Barona mūža darbs: UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” reģistrā 2001. gadā tika iekļauts Dainu skapis kā unikāls dokumentārā mantojuma piemineklis.

Prioritātes UNESCO LNK darbībā kultūras jomā 2001.gadā

- UNESCO pasaules mantojuma objekta - Rīgas vēsturiskā centra saglabāšana un attīstība;
- Latvijas piedalīšanās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā;
- Jauno informācijas un komunikāciju tehnoloģiju ieviešana izglītības, zinātnes un kultūras attīstības veicināšanai;
- atbalsts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektam.

UNESCO LNK galvenie darbības virzieni un pasākumi kultūras jomā 2001.gadā

Kultūra un attīstība

Pasaules Kultūras un attīstības komisijas ziņojumā un Stokholmas starpvaldību konferences par kultūrpolitiku attīstībai (1998) rīcības plānā ir uzsvērts, ka kultūrai visā tās dažādībā un daudzveidīgajās izpausmēs ir jādarbjas kā svarīgākajam sabiedrības attīstības faktoram. 2001.gadā Latvija turpināja integrēt šajos dokumentos izteiktās rekomendācijas Latvijas kultūrpolitikā un īstenot tās gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī

Rezultāti

- UNESCO Ģenerālās konferences 31.sesijā Latvija ir atbalstījusi nozīmīgu starptautisku normatīvo dokumentu (*Deklarācija par kultūras daudzveidību, Konvencija par zemūdens mantojuma aizsardzību*) pieņemšanu.
- UNESCO pieņemtā *Deklarācija par kultūras daudzveidību* ir pārtulkota latviski un ir uzsākta tās popularizēšana Latvijā.
- UNESCO LNK Informācijas centrā un KM Kultūrpolitikas departamentā var iepazīties ar Pasaules Kultūras ziņojumu ("*World Culture Report*"), kurā ievietota arī informācija par Latviju.
- Ir uzsākta sadarbība ar UNESCO Igaunijas un Lietuvas nacionālajām komisijām kultūras tūrisma veicināšanai Baltijas valstīs. Panākta vienošanās par kopīgas programmas īstenošanu 2002.gadā.
- Saskaņā ar UNESCO stratēģisko virzienu - izstrādāt un īstenot normatīvos dokumentus kultūras jomā - ir turpināts aizsāktais darbs pie vairāku UNESCO normatīvo dokumentu aktualizēšanas un integrēšanas Latvijā (*Konvencija par kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, Rekomendācijas par tradicionālās kultūras un folkloras aizsardzību, Rekomendācijas par mākslinieka statusu, Nolīgums par izglītības, zinātnes un kultūras materiālu ieviešanu (Florences nolīgums) un tā*

protokoli, Deklarācija par kultūras daudzveidību u.c.). Šo nozīmīgo UNESCO dokumentu intelektuālais potenciāls tiek izmantots Latvijas normatīvo dokumentu izstrādei un papildināšanai kultūras jomā.

- 2001.gada 5.jūlijā Latvijas Republikas Saeima ratificēja UNESCO *Nolīgumu par izglītības, zinātnes un kultūras materiālu ievēšanu (Florences nolīgumu)* un tā protokolus. Tiek turpināts darbs, lai nodrošinātu šī dokumenta ievērošanu Latvijā.
- 2001.gadā ir uzsākti priekšdarbi, lai izvērtētu tās UNESCO konvencijas un normatīvos dokumentus kultūras jomā, kuriem Latvija vēl varētu pievienoties, piemēram, UNESCO *Konvencijai par kultūras vērtību nelikumīga importa, eksporta aizliegšanu un aizkavēšanu, Hāgas konvencijai, Konvencijai par zemūdens mantojuma aizsardzību* u.c., tādējādi demonstrējot Latvijas attieksmi un nostāju šajos jautājumos. Šīm konvencijām aicināja pievienoties arī UNESCO ģenerāldirektors K.Macuura savas oficiālās vizītes laikā Latvijā, tiekoties ar Latvijas Valsts prezidenti Vairu Vīķi – Freibergu.
- Strādājot ar UNESCO normatīvajiem dokumentiem kultūras jomā, ir turpinājies darbs pie *Rekomendāciju par mākslinieka statusu* īstenošanas radošā procesa un autortiesību aizsargāšanai un veicināšanai Latvijā, kā arī darbs pie likumprojekta *Par radošajām profesijām un radošajām organizācijām* izstrādes. Ar UNESCO finansiālo atbalstu ir izdota brošūra “Mākslinieki un nodokļi”.

Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un Rīgas vēsturiskā centra saglabāšana un attīstība

Latvijas līdzdalība UNESCO programmā “Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana” un Rīgas vēsturiskā centra kā UNESCO Pasaules mantojuma objekta saglabāšana un attīstība ir viens no UNESCO LNK darbības prioritārajiem virzieniem kultūras jomā.

Darbs šajā programmā ir veikts, pamatojoties uz UNESCO noteikto stratēģisko virzienu - kultūras mantojuma un kultūras daudzveidības aizsardzība, kā arī dialoga starp kultūrām un civilizācijām veicināšana.

No 1995.gada Latvija ir pievienojusies 1972. gadā pieņemtajai UNESCO *Konvencijai par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību*. Likuma spēku šī konvencija Latvijā ieguva 1997.gadā.

Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO pasaules mantojuma sarakstā, kas uzliek Latvijai pienākumu, lai, Rīgai attīstoties, netiktu iznīcinātas tās unikālās pilsētvides vērtības, kuru dēļ Rīgas vēsturiskais centrs tika iekļauts šajā sarakstā.

Rezultāti

- 2001.gadā ir turpinājusies konvencijas *Par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību* un tās vadlīniju tālāka īstenošana un popularizēšana. UNESCO LNK atbalstīja Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāna izstrādi.
- 2001.gadā ir sāktas iestrādes pasākumiem, kas būs veltīti UNESCO *Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību* (1972) 30 gadu jubilejai 2002.gadā, 5 gadu jubilejai, kopš šī konvencija ir ratificēta Latvijā (2002.gada februārī) un pasākumiem Rīgas vēsturiskā centra kā UNESCO pasaules mantojuma objekta 5 gadu jubilejai, kas plānoti 2002.gada decembrī.
- Iesaistoties UNESCO Pasaules mantojuma centra Tehniskās palīdzības programmā, ir īstenots Reiterna nama interjera restaurācijas projekts, iesniegts izskatīšanai *Latvia Nostra* projekts par Rīgas Lietišķās mākslas koledžas koka ēkas rekonstrukciju, kā arī projekts ar lūgumu atbalstīt grāmatas “Koka Rīga” izdošanu.
- 2001. gadā ir notikusi ICOMOS Latvijas Nacionālās komitejas darbības aktivizēšana, pārvēlēts tās vadītājs, Tagad šos pienākumus veic Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (VKPAI) vadītāja vietnieks J.Asaris.
- Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas u.c. pasākumos ir popularizēta *Rīgas hartu par autentiskumu un vēsturisko objektu atjaunošanu kultūras mantojuma kontekstā* (2000).
- UNESCO normatīvie dokumenti kultūras mantojuma jomā ir izmantoti Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāna sagatavošanai.
- Sadarbībā ar citām Pasaules mantojuma pilsētām Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā Rīgā (2001.gada septembrī) VKPI Informācijas centrā tika atklāta izstāde “Pasaules mantojuma pilsētas”, kurā interesenti un Eiropas kultūras mantojuma dienu dalībnieki varēja salīdzināt Rīgu ar citām pasaules kultūras mantojuma pilsētām - Romu, Venēciju, Raumu, Jeruzalemi, Viļņu, Tallinu u.c.
- Sadarbojoties Latvijas pastāvīgajai pārstāvniecībai UNESCO, UNESCO LNK Sekretariātam un VKPAI, tika sagatavots un UNESCO žurnālam “*World Heritage Review*” nosūtīts raksts par Rīgas vēsturisko centru.
- Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā kā oficiālie UNESCO pārstāvji Rīgā viesojās UNESCO Pasaules mantojuma centra direktora vietniece Minja Janga un UNESCO Kultūras sektora direktora vietnieks H.Levi –Štrauss.
- Sadarbībā ar VKPAI ir sagatavoti un UNESCO Pasaules mantojuma centra direktora vietniecei Minjai Jangai nosūtīti jautājumi par viņas iespaidiem Rīgā, lai uzzinātu UNESCO viedokli par dažādiem ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanu un attīstību saistītiem jautājumiem.

- 2001.gadā ir uzsākts, bet finansiālu iemeslu dēļ uz laiku atlikts, darbs pie reģionālās konferences “Autentiskums un vēsturiskā rekonstrukcija kultūras mantojuma jomā” materiālu izdošanas. Šie materiāli tiks izdoti 2002.gadā Rīgas vēsturiskā centra kā UNESCO pasaules mantojuma objekta 5 gadu jubilejas pasākumu ietvaros.
- Sākts darbs pie plāna izstrādes Latvijas kultūras un dabas objektu mērķtiecīgai iekļaušanai UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Pēc Kuldīgas pašvaldības iniciatīvas ir uzsākta Kuldīgas vēsturiskās pilsētas daļas un dabas objektu pieteikuma sagatavošana iekļaušanai UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.
- Īstenojot programmu “Sabiedrības izglītošana par pasaules mantojumu”, ir veiktas iestrādes vispārīzglītojošo skolu programmu (mācību standartu) papildināšanai ar rekomendācijām par pasaules mantojumu un starptautiskajām organizācijām, kas nodarbojas ar pasaules mantojuma saglabāšanu.
- Uzsākts sadarbības projekts par kultūras tūrismu Baltijas valstīs un kultūras mantojuma nozīmi vides un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai.

Līdzdalība UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā un projektos

Ar mutvārdu un nemateriālā mantojuma aizsardzību saistītās UNESCO aktivitātes Latvijai ir īpaši nozīmīgas. To savā runā UNESCO ģenerāldirektora K.Macuuras vizītes laikā uzsvēra Latvijas kultūras ministre, UNESCO LNK prezidente K.Pētersone.

2001.gadā Latvija piedalījās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā ar latviešu tautas dziesmu projektu un reģionālo konferenci, kas bija veltīta Dziesmu svētku tradīcijai Lietuvā, Latvijā un Igaunijā.

Rezultāti

- Jau 2000.gada beigās Latvija iesaistījās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā. 2001.gada sākumā LU Literatūras, mākslas un folkloras institūta Latviešu folkloras krātuves speciālisti sadarbībā ar UNESCO LNK Sekretariātu izstrādāja pieteikuma projektu latviešu tautas dziesmu iekļaušanai UNESCO Cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma šedevru sarakstā. 2001.gada marta beigās šis projekts, kā arī projektā iekļautā filma, kuru veidoja *Studija 2*, tika prezentēts Rīgas Latviešu biedrībā. Latviešu tautas dziesmas neskaidru iemeslu dēļ gan netika proklamētas UNESCO Cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma šedevru pirmajā sarakstā.
- 2001.gada 28.-29.jūlijā Rīgas 800. jubilejai veltīto Dziesmu svētku laikā Rīgā notika reģionālais seminārs “Dziesmu svētki – mainīgā tradīcija”, ko organizēja UNESCO Latvijas Nacionālā

komisija un Valsts tautas mākslas centrs. Semināra noslēgumā tā dalībnieki no Igaunijas, Lietuvas, Latvijas, Somijas, Zviedrijas un Vācijas pieņēma rezolūciju, kurā Dziesmu svētku tradīcija Igaunijā, Lietuvā un Latvijā tika novērtēta kā unikāla cilvēces nemateriālā mantojuma vērtība. Trīs Baltijas valstis vienojās turpināt sadarbību šīs tradīcijas saglabāšanas jomā un nolēma sagatavot Dziesmu svētku tradīcijas pieteikumu UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmai.

- 2001.gada jūlijā Viļņā Latvijas pārstāvji no Valsts tautas mākslas centra piedalījās UNESCO finansiāli atbalstītā konferencē “Likumdošana tradicionālās kultūras attīstībai un atbalstam”.
- Latvijas iesaistīšanās UNESCO Mutvārdu un nemateriālā mantojuma saglabāšanas programmā ir palīdzējusi apzināties mūsu sabiedrībai, un jo īpaši kultūras speciālistiem, Latvijas sasniegumus un pozitīvo pieredzi nemateriālās kultūras saglabāšanā un attīstībā, vienlaikus liekot aktivizēt darbību šajā jomā mūsu valstī un popularizēt Latvijas mantojumu ārpus tās robežām.

Mūsdienu kultūras attīstības veicināšana

Rezultāti

- Īstenojot ar starpkultūru sadarbības programmām saistītos projektus, Latvija aktivizējusi sadarbību UNESCO nevalstiskajās kultūras partnerorganizācijās: Starptautiskajā Mūzikas padomē (IMC), Starptautiskajā Mākslas asociācijā (IAA), Starptautiskajā Muzeju padomē (ICOM), Starptautiskajā Pieminekļu un ievērojamu vietu padomē (ICOMOS), Starptautiskajā teātra institūtā (ITI), Starptautiskajā PEN klubā (International PEN). Īpaši aktīvs 2001.gadā bijis IAA Latvijas Nacionālās komitejas darbs.
- Par panākumu var uzskatīt Starptautiskās Mūzikas padomes (IMC) Latvijas Nacionālās komitejas izveidi (priekšsēdētājs Pauls Dambis, koordinatore L.Ašme) un tās uzņemšanu par biedru IMC.
- 2001.gadā UNESCO Starptautisko Mūzikas balvu saņēma Latvijas vijolnieks Gidons Krēmers. Balvas pasniegšanas svinīgajā ceremonijā 18.novembrī Āhenas pilsētā (Vācijā) piedalījās arī LR Kultūras ministrijas, KREMERatas BALTICA biroja un Latvijas vēstniecības Vācijā pārstāvji.
- Sadarbībā ar Kultūras ministriju un Latvijas Radošo savienību padomi ir turpinājies darbs pie UNESCO *Rekomendāciju par mākslinieka statusu* īstenošanas Latvijā radošā procesa un autortiesību aizsargāšanai un veicināšanai. Ir turpinājies darbs pie likumprojekta *Par radošajām profesijām un radošajām organizācijām* izstrādes. Ar UNESCO finansiālo atbalstu ir izdota brošūra “Mākslinieki un nodokļi”.
- 10.gadadienas, kopš Latvija pievienojusies UNESCO, pasākumu laikā Rīgā notika „SYNTAXIS Baltica” - Baltijas reģiona akadēmiskā sadarbības tīkla kultūras menedžmenta jomā dibināšana.

- No 2001.gada 28.maija līdz 15.jūnijam Parīzē, UNESCO galvenajā mītnē bija skatāmi 25 dažādu paaudžu Latvijas mākslinieku darbi izstādē “Rīga 800 – laikmeta izjūta šķiedrā” (*Riga 800 - la fibre de la modernite*). *La fibre* - šis vārds franču valodā nozīmē ne tikai šķiedru, bet arī – emocionālu stīgu, jūtīgumu, sajūtas. Rīgas astoņsimtgade bija iekļauta UNESCO 2001.gadā oficiāli atzīmējamo svētku un jubileju kalendārā, tādēļ izstāde notika zem Rīgas jubilejas zīmes. Izstādes eksponāti bija laikmetīgi divu un trīs dimensiju mākslas objekti, eksperimenti ar formām un tehnikām, kuru radīšanai izmantoti dažādi materiāli - tekstilšķiedra, koks, metāls, āda, plastikāti, papīrs u.c. Izstādes organizatori bija Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO, Latvijas vēstniecība Francijā un Latvijas Mākslinieku savienība sadarbībā ar LR Kultūras ministriju, LR Ārlietu ministriju, Kultūrkapitāla fondu, Rīgas domi un arī Francijas farmācijas firmu “*Beaufour Ipsen*” kā izstādes mecenātu.
- No 2001.gada 14.–23.septembrim Eiropas kultūras mēneša Rīgā programmas ietvaros ar UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas finansējuma atbalstu notika Starptautiskais Jaunā teātra festivāls HOMO NOVUS. Šis festivāls notiek katru otro gadu kopš 1995.gada un katru reizi ir veltīts kādam aktuālam teātra mākslas teorētiskam vai praktiskam jautājumam. 2001.gada festivāla vadlīnija bija teātris ārpus tradicionālajām teātra telpām, Šis festivāls provocēja dialogu starp teātra mākslu un pilsētvidi, parādot, ka Rīga ir atvērta telpa visdažādākajām teātra izpausmēm.
- 2001.gada 21.martā pirmo reizi tika atzīmēta pēc UNESCO iniciatīvas iedibinātā Pasaules Dzejas diena. Tai par godu tika izveidota speciāla direktoriņa UNESCO mājas lapā, kur tika ievietota informācija arī par Dzejas dienu tradīciju Latvijā. 2001.gada martā Pasaules Dzejas dienai veltītajā Pasaules dzejas festivālā Grieķijā piedalījās latviešu dzejniece Amanda Aizpuriete.

Latvijas līdzdalība UNESCO programmā “Pasaules atmiņa”

Rezultāti

- Līdzdalībai programmā UNESCO Latvijas Nacionālā komisija apstiprināja darba grupu Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktora Andra Vilka vadībā (*darba grupas sastāvu skatīt pielikumā*). Regulāri ir notikušas darba grupas sanāksmes.
- Ir sagatavots pieteikuma projekts Dainu skapja iekļaušanai UNESCO Pasaules atmiņas reģistrā un informatīvais materiāls par Dainu skapi (CD-ROM, tekstuālais) UNESCO Pasaules atmiņas programmas komitejai.

- 2001.gada jūnijā UNESCO LNK programmas „Pasaules atmiņa” darba grupas vadītājs A.Vilks piedalījās UNESCO Pasaules atmiņas komitejas sanāksmē Korejā, kur aizstāvēja Dainu skapja projektu.
- 2001.gada jūnijā Dainu skapis tika iekļauts Pasaules atmiņas reģistrā.
- 2001.gada 8.decembrī UNESCO ģenerāldirektora K.Macuuras vizītes Latvijā laikā Latvijas Zinātņu akadēmijas vestibilā tika atklāta plāksne, kas informē par to, ka Dainu skapis ir iekļauts Pasaules atmiņas reģistrā.
- UNESCO dalībvalstu līdzdalības programmas 2002. – 2003. gada projektu konkursam sagatavots un iesniegts projekts, kura mērķis ir sagatavot un ievietot informāciju par Dainu skapi un latviešu folkloru interneta tīklā.
- Ir sākts darbs pie Nacionālā dokumentārā mantojuma reģistra izveides.

UNESCO LNK un Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts

Rezultāti

Kopš 1999.gada novembra, kad UNESCO Ģenerālās konferences 30.sesija pieņēma rezolūciju ar aicinājumu UNESCO dalībvalstīm atbalstīt Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu, Latvija turpina sadarbību ar UNESCO starptautiskās palīdzības piesaistē LNB projekta īstenošanai.

- Turpinās sadarbība ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalsta fondu.
- Aktivizēta UNESCO Starptautiskās ekspertu grupas Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta atbalstam darbība.
- Ir realizēti projekta “Mākslinieki Latvijas Nacionālajai bibliotēkai” tālākie etapi. Līdz šim projektā ir iesaistījušies un tādējādi savu atbalstu pāduši daudzi Latvijas mākslinieki: Dž.Skulme, I.Blumbergs, J.Pīgoznis, J.Spalviņš, F.Kirke, S.Krastiņa, V.Ozols, Ģ.Muižnieks, E.Grūbe, I.Vecozols, H.Heinrihsone, I.Avotiņa, L.Bikše, L.Purmale, S.Zariņa un A.Dzilna. Ar Kultūrkapitāla fonda finansiālo atbalstu ir iespēstas atklātnes ar minēto mākslinieku darbu reprodukcijām, jaunās bibliotēkas ēkas vīziju un tekstu, kas informē gan par LNB projektu, gan par mākslinieku.